

Zwierzyniec - zapomniany senior wśród rezerwatów przyrody

2020-02-07

Na północnych rubieżach Mazowsza, w zachodniej części Równiny Kurpiowskiej, znajduje się rezerwat przyrody Zwierzyniec. Pod względem administracyjnym jest to powiat przasnyski, gmina Krasnosielc, Nadleśnictwo Parciaki, leśnictwo Suche-Jasieniec.

Zwierzyniec to jeden z najstarszych na Mazowszu rezerwatów przyrody utworzony na mocy Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego w 1964 r. w celu zachowania za względów naukowych i dydaktycznych fragmentu boru mieszanego świeżego, naturalnego pochodzenia, charakterystycznego dla dawnej Puszczy Kurpiowskiej. Obejmuje on powierzchnię 40,42 ha. Obszar dzisiejszego rezerwatu chroniony był jeszcze przed II wojną światową przez ówczesnych właścicieli - rodzinę hr. Krasieńskich, którzy już wówczas dostrzegli piękno i docenili wartość tego miejsca. Podejście to kontynuowano również po wojnie, gdy rezerwat został upaństwowiony. Tak więc przyroda Zwierzyńca chroniona jest od co najmniej 100 lat, co stawia go w czołówce najdłużej chronionych obiektów tego typu w Polsce.

Niewątpliwym walorem przyrodniczym rezerwatu jest naturalne pochodzenie i wiek drzewostanów powstałych w wyniku spontanicznych procesów sukcesji w warunkach minimalnej ingerencji człowieka. Tego rodzaju zbiorowiska leśne nie tylko na Mazowszu, ale w skali całej Polski, są dużą rzadkością. W rezerwacie szczególnej ochronie podlegają sosnowo-świerkowe subkontynentalne bory mieszane świeże, w których sosny osiągnęły wiek 230 lat, a świerki - 180 lat. Najstarszym drzewem w rezerwacie jest obumary dąb szypułkowy, którego wiek szacuje się na 400-500 lat.

W centralnej części rezerwatu, w lokalnym rynnowym zagłębieniu terenowym, wykształciły się łąki olszowo-jesionowe, w których ostoję znajduje fauna leśna - jelenie, dziki, sarny, łosie, kuny i liczne gatunki ptaków. Od kilku lat widywane są też wilki.

Pochodzący z borealnego (bałtycko-nordyckiego) refugium (ostoja) świerk, stanowiący liczną domieszkę w drzewostanach rezerwatu, występuje tu na krańcach zasięgu. Jest to niewątpliwie cenny walor naukowo-badawczy rezerwatu.

Sędziwe zbiorowiska leśne są w chwili obecnej w tzw. fazie terminalnej (faza rozpadu, starcza). Liczne sosny i świerki, stanowiące trzon drzewostanu, zamierają, tworząc luki, w których dobre warunki do wzrostu ma młode pokolenie lasu. Można tu obserwować dynamiczne procesy naturalnej sukcesji drzew walczących o światło i przestrzeń życiową.

Podczas II wojny światowej w lasach Zwierzyńca polował m.in. Hermann Göring - ówczesny dowódca niemieckiego lotnictwa wojskowego III Rzeszy. Podobno w tym celu wsiedlił do rezerwatu grupę jeleni szlachetnych wytrzebiejonych wcześniej przez lokalną ludność. Potomkowie tych zwierząt przemierzają leśną gęstwinę do dzisiaj. W południowo-wschodniej części rezerwatu można znaleźć rów przeciwczołogowy wykopany przez więźniów żydowskich w celu powstrzymania ofensywy wojsk radzieckich w 1944 r. Rów przebiegał od Ostrolęki do Ciechanowa. Do dzisiaj zachował się on jedynie w obrębie obszarów leśnych, w tym właśnie w rezerwacie Zwierzyniec.

Rezerwat przyrody Zwierzyniec, powiat Przasnyski, Nadleśnictwo Parciaki

